

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Cap. XI. De legationibus ad Paulum V. Pont. Max. missis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

DE LEGATIONIBVS
AD PAVLVM QVINTVM
PONT. MAX. MISSIS.

Cap. XI.

IGITUR prima legatio in marmore expressa Christiani Regis existit. Altera vero potentissimi sed Mahumetanę religionis. Tertia Patriarchę. At

quarta potentissimi quidem, ex incognitis partibus, & catechumenis. Igitur primus Regis Gonghi singulari liberalitate, ac pōpa exceptus in Vaticanas aedes se recepit, in quibus graui febri adortus, non solum à Pontificis familiaribus mira charitate curabatur, sed etiam ipse Pontifex solita pietate inuisere dignatus est. Cum autem ex humanis excesserit, solemni pompa, atque cereorum immenso numero funeralia decorauit, Romano Clero, & Pontificis familia, nec non populo Romano ad sanctę Marię Maioris Basilicam cadauer comitantibus. Dum autē eius serui Romę morabantur, splendide, ac magnificē Pontifex tractauit; discedentes verò litteris, atque pretiosis muneribus est prosequutus.

Regis Persarum ad Paulum V. Pont. Max. legatio. Vide Striam in etna. Ecclj.

Anno Domini MDCIX. Romam à Persarum Rege ad Paulum V. Legati venerunt, ea comitate, splendore, ac liberalitate excepti, quam magis animo complecti, quam verbis exprimere valemus. Etenim Aedes in D. Petri ad Vaticanum area egregiē ornatas, atque omnibus bonis affluentes vnā cum ministris assignarunt. Postea ad Pontificem pergentes pro Regis mandatis exponendis, tunc in Quirinalibus existentem, Pontifex coram duodecim Cardinalibus excepit. Vbi vero litteras, atque Regis mandata declararunt, & ad aedes redibant apertē testabantur summo iure Pontificem à Rege Patrem appellari: etenim ad Pauli V. pedes genibus innixi ex eius ore diuinitatis radios, ac splendorem se efferre vidisse. Quod etiam ex nomenclatore potest deprehendi, adhuc Romę permanente, & nos huic rei adfui- mus. Per multos dies singulari munificentiā ab Illustrissimo Cardinali Burghesio decorati quamplurimis egregijs picturis, vestibus, atque alijs muneribus amplificati fuerunt; præter pecunię summam, atque impensas in reditu factas, cum ex Pontificis

Apostolice, atq; Regis Periarum litterę.

A mandato homines pro hac re Bononiam, vsque perrexerint, quod etiam Benedictus Iustinianus Cardinalis Bononię Legatus eiusdem ordine vsque ad Tridentinam Ciuitatem præstitit. Inde Carolus Madrutius Cardinalis vsque ad Pragam, perpetuo summi Pontificis, & Apostolicę sedis impensis.

Tertia legatio nullo pacto prætereunda videtur ob expressam Dei bonitatem, atque vigilantiam, præsertim erga eos, qui rectam voluntatem conseruant. Igitur primis Pauli V. Pontificis annis, nonnulli ex orientis partibus Romę aderant, potius ignorantia, quam pertinacia, erroribus immerfi, velut etiam alij iisdem locis commorantes. Hi egregiam Pontificis magnificentiam, atque pietatem cernentes, præsertim verò die Iouis sancto, dum post pauperum pedes dilutos illorum mensę deseruit, in patriam reuersi, vndique tantam charitatem prædicabant. Ex qua re Babylonius Patriarcha commotus, protinus Romã legatos mittit, nec non ipsas leges ijs locis asseruatas, implorando, vt sicut ipsi se Romanę Ecclesię subditos fatebantur sic leges ab erroribus purgarentur, & ad Romanam normam dirigerentur. Ob quam rem quidam Cardinales sapius congregati, atque omnibus absterfis libris, & alijs rebus sacris prouisis, domum sunt reuersi. Cuius negotij curam Petrus Stroza habuit insigni pietate, ac doctrina Vir, & Pauli V. Pont. Max. ab epistolis Apostolicis secretis ad Principes, qui omnia diligenter, & piē confecit velut etiam Commentarios, id totum eruditē exprimentes. Nos cum illi sint iam editi, tantum quædam ex ipsis eruta apponemus.

Patriarchę Babylonis ad Paul. V. Pont. Max. legatio.

Apostol. atque Patriarchę Babylonis litterę.

Contigit (ita disponente diuina providentia) vt inter eos pauperes, quibus anno primo sui Pontificatus Sanctissimus D. N. PAVLVS QVINTVS solemniter pedes lauit quinta feria Maioris hebdomadę; duo reperirentur Chaldei, vnus Monachus, alter Laicus, qui sanctorum Apostolorum limina visitaturi, paulo ante Romam venerant. Hi postea domum reuersi, cum renunciaissent Elię Babylonis Patriarchę, cuius obedientię subiacebant, quanta paterni amoris significatione eos Summus Pontifex excepisset, eiusque nomine nonnulla munera illi attulissent; & libellum reddidissent professionis Fidei, quę Orientalibus ad Urbem venientibus credenda, consitendaque proponitur; ipse tanta in se, suosque commotus charitate, quamprimum legatos ad Summum Pontificem decreuit, qui ei gratias agerent; vtque communem pa-

trem, ac dominum agnoscerent; & illius obedientia subiectum se esse significarent. Prostratebatur enim Patriarcha unum, idemque cum sancta Romana Ecclesia de Fide sentire. Nam Chaldaei Sedem Babylonis ab Apostolica Sede constitutam; & subinde Fidei doctrinam ab eadem accepisse; constanter asserunt. Et quamquam manifestissimis implicati sint Nestorij erroribus, atque heresibus; ostendere nihilominus omni studio contendunt, differentiam inter nos, & ipsos consistere in verbis tantummodo, non autem in sensu verborum. Legati statim, ac iter ingressi sunt, in latrones inciderunt, itaque alios decernere oportuit. Multis, & hi quoque calamitatibus afflicti, etsi Romam peruenirent; nihil egerunt, immo legationem suam suspectam reddiderunt. Perterriti enim quia audissent, quam execrabile esset, & quam odiosum apud nos Nestorij nomen; ut Nestoriane heresis inuidiam declinarent, nonnullas abstulerunt paginas ex libris, quos ad recognoscendam doctrinam fidei, quam profitentur, & Ecclesiasticos eorum ritus; obtulerant; ita persuasi à subdolo quodam interprete neophyto antea hebreo; propterea dimissi re infecta abierunt. Quod cum in eorum reditu Patriarcha postea intellexisset; & ex his, quae legatis in Vrbe acciderent; cognouisset, negotium imprudentia eorum perturbatum, inuersumque fuisse; statuit, inito cum Episcopis suis consilio; de nouo legatum mittere, qui non tantum officia obedientiae, atque obseruantiae Summo Pontifici debita praestaret; sed rationem Fidei, quam Chaldaei profitentur; redderet, ac si error aliquis in eorum professione reperiretur, correctionem humiliter ab eo postularet. Legatio demandatur Ade Archidiacono Cameræ Patriarchalis Monachorum Chaldaeorum Archimandrite, viro docto, & prudenti. Is ad Urbem anno tertio à discessu priorum legatorum venit, & Sanctissimo Domino Nostro literas Patriarchae sui reddidit, & cum illis Fidei professionem, atque commentarium à se iussu Patriarchae sui compositum de conciliatione dogmatum Chaldaeorum, cum Fide Catholica; postulauitque summa animi demissione, ut cuncta diligenter examinarentur, ex-

penderen-
turque
& pro necessitate saluti
eorum consule-
retur.

EPISTOLA
PATRIARCHAE BABYLONIS.
AD SANCTISS. D. N.
PAVLVM PAPAM QVINTVM.

A humili Elia Orientali, qui per gratiam Dei Sedi sanctae Babylonis inseruit, adorationes continuas, & inclinationes perpetuas, genuflexionisque sempiternae ante sanctos pedes tuos, o Pater benedictae, & caput Patrum, Sol Christianitatis, & nomen, in quo situm est adificium Ecclesiae Ecclesiarum. Dominus meus, & Pater meus Papa, Dominus Pater Patriarcharum omnium, qui in uniuerso sunt.

Sciat tua erga nos Charitas, quod peruenerunt ad nos literae, & Fides tua firma, & benedictiones, quas misisti humilitati meae, & accepi benedictionem simul cum populo meo; & gratias Christo egi, eo quod dignus benedictionibus Sanctitatis tuae, atque memoria illustri factus sum, & numerasti me inter filios tuae Paternitatis praeter mea merita. Ego vero statim misi gratiarum actionem, & literas, & Fidem meam. Sed obuiam uenerunt legatis meis pessimi homines, & omnia abstulerunt ab eis, & euacuati reuersi sunt ad me, & iterum misi alios, nec etiam hi uenerunt ad tuam Sanctitatem, quod egre tuli simul cum Episcopis, & Archiepiscopis meis, & dixi: Quid faciam? non possum ire, quoniam non relinquunt me Principes oppressores nostri, neque etiam Ierusalem adire, tenent nos tanquam seruos, & non relinquunt nos facere uoluntatem nostram. Tandem misi tuam Fidem, literasque tuae puritatis cum filio meo fidei, consiliorumque meorum consilio Patre Ada, ut ostenderet eas in omnibus regionibus nostris, ut uideremus quid nobis Orientalibus faciendum esset: et permansit in his regionibus per annum integrum, & simul omnes consulimus, & misimus ad tuam Sanctitatem hunc ipsum Patrem Adam, & misi cum eo Fidem, literasque meas, & dixi de his, ut coram Paternitate tua extra ea, quae scripta sunt ageret; quoniam ipse est caput Patrum, & Abbas Monachorum Orientalium, & neminem habemus eo nobiliorem, ut tota pars Orientalis sciret. Atque nunc, o Pater, submisso capite adoramus ante Sedem tuam sine fraude, & dolo, & praecipuum tuum à me est receptum ex praecipuo illius, qui clauas tradidit tibi. Neque negabo illam uocem dictam Petro, quod tibi tradidi clauas Regni, & quod ligabis in terra, sit ligatum in caelis, et quod solueris

solueris in terra, sit solum in celo. Et non ob-
stam, sicuti reliqui heretici contra preceptum san-
ctorum Apostolorum; & Patrum Orthodoxo-
rum, qui affirmauerunt, quod Sedes Romæ Ma-
gna teneret principatum; & ipsa est caput omniū
sedium; absit à me; sed fateor, quod Ecclesia Roma-
na sit Mater Ecclesiarum. Et qui hoc non ita fa-
tetur, sit anathema. Et sedes nostra Babylonica
non ex se electa est, sicut aliorum hereticorum, qui
sine lege multiplicauerunt Patriarchas in mundo,
sine sede Ecclesie Magnæ Romæ; sed ex precepto
Papæ. & ex consilio Ecclesie Romæ electa est sedes
Babylonis; & ita scriptum inuenitur apud nos in
annalibus; quod videlicet Patres Orientales Ro-
mæ ordinabantur. Sed factum est postea, ut cum
mitterent homines propter confirmationem, in iti-
nere interficerentur: & cū diu hoc fecissent omnes
peribant. Hoc autē Ecclesie, et Pontifici narrato,
Pontifex consilio inuito decreuit, & dixit: Ordine-
mus eis Patriarchā, & permittamus, ut Patriar-
chas sibi eligant, ne in uia intereant propter con-
firmationē, neq̄ eis mala accidant, & nos pece-
mus, aut ipsi sint extra ouile Romæ. Sic itaq̄ acce-
pimus potestatem usque adhuc, & non à nobis ipsis
aliquid fecimus, ut reliqui, qui Apostolorū cano-
nes conculcauerunt, & leges Patrum; & imple-
uerunt terram Patriarchis sine necessitate. Pro-
pter hoc uocata est Sedes Babylonis quinta, propter
quattuor Sedes quattuor Euangelistarum; & ex
eo quod electus est Patriarcha cum confirmatione
Romana, & dedit nobis facultatē, ut constitua-
mus pastores, tūc uocata est sedes Babylonis, quæ
quattuor comitatur sedes, & quinta numerata
est, sicut una ex his. Etenim, o Pater, ecce Fi-
des mea peruenit ad tuam Sanctitatem cum
epistolis, & uideas si est dolus in professione
nostra, aut est error, aut recessio quædam à
Matre nostra Ecclesia Romana; ADMO-
NE, ET FACIEMVS, DOCE, ET OBE-
DIEMVS. Et si in omnibus ueri sumus ante
Sedem tuam, & nō est dolus in Fide nostra; pe-
timus à benignitate tua, ne paupertatis seruorum
tuorum obliuiscaris; quoniam multi ex professione
nostra, pericula tulerunt, cum apud uos uenerint.
Aliqui enim ex his mortui sunt; alij interfecti ab
hostibus; & pauci reuersi sunt, & peruenierunt
ad nos. Et hoc sufficiat Sanctitati tue à nostra
humilitate, quod ex ultimis Orientis partibus su-
per capita, & oculos nostros, precepta tua fera-
mus, & uenimus contra omnes nationes sanguine
nostro, & sustinemus calamitates, ut ante excel-
lentiam uestram adoremus, & benedictionem
a Matre Ecclesia Magna Pauli, & Petri acci-
piamus nos humiles, & subditi. Quis urget nos,
ut hoc faciamus, nisi Fides Christiana, & amor
uester erga humilitatem nostram? Et hoc, quod

A uestræ sapientie indicauimus, sufficiat, sed hunc
totum laborem sustinemus propter Romanam Ec-
clesiā. Et ministri uestri Ierusalem tenent omnes,
qui sunt ex professione mea tanquā exteros, atque
rebelles ab Ecclesia Romana; & nō gratificantur
nobis sicut antea; quoniam interpretes eorum sunt
ex professionibus, quæ nos habent odio, & ipsi mi-
nistri uestri non inquirunt ueritatem. Petimus
à Sanctitate tua, ut admoneas eos, ut tanquam
eos, qui sunt ex professione tua, nos teneant, & be-
neuolos se reddat ijs, qui sunt ex professione nostra.
B Ego uerò litteras misi ad preceptores uestros,
ut dominarentur in Ierusalem ijs, qui sunt ex
professione nostra, quoniam apud nos scriptū est in
annalibus, quod Archiepiscopus noster, qui erat in
Cypro, & ijs, qui sunt ex professione nostra, qui ha-
bitant Ierusalem; & Clerus, qui erat in Mona-
sterio S. Iacobi Nisibi, inter filios Ecclesie Rom.
numerantur, propter amorem Paternitatis uestræ
erga humilitatem nostram. Et nunc qui sum ego, om-
nes mei, & omnis pars Orientalis? Nos tanquam
balbutientes corā Sanctitate tua, sed tanquā serui
obedientes tuæ Dominationi subdimur, & intelle-
ctu à scissionibus alieno pedes sanctos tuos deoscu-
lamur, & summa cupiditate salutem Sanctitati
tuæ desideramus, & ad orationes uestras, &
conseruorum tuorum Petri, et Pauli confugimus,
ut digni efficiamur peccatorum remissione in die
Iudicij terribilis Dei Verbi; cui & Patri suo, &
Spiritus sancto sit honor, & gloria in secula se-
culorum. Amen.

S. D. N. PAULI PAPÆ QVINTI,

EPISTOLA

AD ELIAM BABYLONIS
PATRIARCHAM.

PAVLVS PAPA QVINTVS.

ENERABILIS Frater, Salutē,
et Apostolicam benedictionem.
Duplici affectu, letitia, atque
commiseratione, nec sanè leui,
commonerunt charitatis nostræ
E uiscera literæ, quas à Fraternitate tua Nobis
reddidit dilectus filius Adam Archidiaconus, ut
scribis, Camera tuæ Patriarchalis; & Monacho-
rum tuorum Archimandrita, quem ad Nos mi-
sisti. Letabamur quidem summopere, ex reueren-
tia, ac deuotione, quam profiteris summā erga san-
ctam Beatissimi Petri Principis Apostolorum Se-
dem; eoq̄ magis, quia hoc uerè Christiane pieta-
tis studium perpetuò uiguisse in Ecclesia tua scri-
bis. Miserabamur autem, uel potius angebamur,
quod cum hac ueneratione Apostolicæ Sedis,
7011

non eandem doctrinam Catholicae Fidei, quam ipsa proficitur; reperiebamus. Sed misericordiarum Patri Deo gratias agimus, quia te quoque vehementer commotum fuisse ob hanc diuersitatem vidimus: in quo diuitias ineffabilis eius clementiae agnoscimus, & peculiarem quandam erga te immense misericordiae suae gratiam. Nam tametsi ex diligentia, atque sollicitudine, qua rationem tantae discrepantiae exquisuisti; te valde prudentem, & accuratum in pastoralis tuo munere deprehenderimus; nihilominus cum nimis compertum sit, quantum referat non modo in his, quae ad Fidem pertinent; sed in qualibet doctrina, quomodo quis educatus fuerit; fatendum planè videtur, totum hoc miserentis Dei opus fuisse; ut dum omnes antecessores tui, ac nationis vestrae Doctores, semper existimauerunt, ut dicis, se rectè de Fide sentire, nec ab Ecclesia sancta Catholica, & Apostolica Romana in alio, quam in modo loquendi differre; primus dubitare caperis; sedulo veritatem quaesieris; nec temerè tuorum responsioni, quamuis desiderio tuo congruerit, acquieueris; sed piè, ac sapienter Nos, ac sanctam hanc Sedem consulere volueris. Peramanter itaque Archidiaconum tuum excepimus; professionem Fidei vestrae, & quo pacto tam diuersa dogmata componi, & ad unum sensum redigi posse existimaret; audiuimus. Sed mutauit ille suam sententiam: etenim cum nullam prorsus haberet notitiam sacrorum Conciliorum, ut manifestè apparebat ex Commentario, quem de hac compositione, & consensu, scriptum à se, mandato tuo ad Nos attulerat; & ex disputationibus, quas habuit satis diuturnas, ac frequentes cum viris pietate, ac doctrina praestantibus, quibus ut illum docerent Catholicam veritatem, mandauimus; & ipse quoque ingenuè fatebatur: posteaquam ostensum illi fuit, damnatum fuisse Nestorium à sanctis Patribus in Concilio Ephesino, ob has nefarias blasphemias, nempe quia impiè assererat, Christum Dominum nostrum fuisse purum hominem; & Verbum Dei inhabitasse in eo, tanquam in templo; ita ut diuinitatem, & Humanitatem diceret in ipso accidentaliter coniunctas, & non substantialiter, & hypostaticè unitas; & Beatissimam, immaculatamq; Virginem Mariam hac de causa non Matrem Dei, sed tantum Matrem Christi appellandam: similiter duas in uno Filio fuisse personas, puri scilicet hominis, ac Verbi Dei; Hominem à Deo assumptum, ob assumptionis coniunctionem, non autem proprie, dicendum esse Deum; eguisse propitiatione, sicuti ceteri homines egent; paulatim ad Pontificiam dignitatem euectum esse; & non minus pro se, quam pro nobis sacrificium Deo obtulisse; à Spiritu san-

A Etò tanquam ab aliena virtute glorificatum; ac demum non aliter, quam Moyses dictus fuit Deus Pharaonis, Dominum nostrum Iesum Christum existimandum esse Deum. Quibus omnibus diligenter, ac sedulo recognitis, post annum elapsum, & amplius; Nestorium tandem, & omnes, qui cum eo haec, & similia sentiunt; alacri animo damnauit, & anathematizauit. Pari quoque pacto fuit illi demonstratum ex determinatione sextae Synodi vniuersalis, quae tertia est Constantinopolitana, duas esse in Christo Domino voluntates, ac duas operationes, sicut duae sunt in eo naturae: contrarium autem, tanquam blasphemum, & hereticum, à sanctis Patribus fuisse reprobatum; qui synodali decreto Macarium Patriarcham Antiochenum Episcopali dignitate propterea priuauerunt, & à communione Ecclesiae sanctae Catholicae separauerunt; quia ausus fuerat impiè asserere cum Theodoro Episcopo Pharaniano, Sergio, & Petro Episcopis Constantinopolitanis, Cyro Episcopo Alexandrino, damnatis hereticis, unam tantum esse in Christo voluntatem, atque unicam operationem. Vidit similiter Decretum in Concilio Florentino vniuersali, à felicitis recordationis Eugenio Quarto praedecessore nostro factum, de processione Spiritus sancti à Patre, & Filio; cui Patres omnes Ecclesiae Latinae, ac Graecae pariter subscripserunt, ipso Graecorum Imperatore praesente; qui ad remouendum Graecorum schisma, Synodi vniuersalis congregationem curauerat; & ex Regia Vrbe Constantinopolitana in Italiam venerat. Ex quibus omnibus Archidiaconus tuus Orthodoxa veritate percepta, quam Ecclesia sancta Catholica Apostolica Romana docet, de altissimis mysterijs Incarnationis Verbi Dei, & processionis Spiritus sancti, errores suos proprios, atque nationis vestrae communes agnouit; quos spontè, & ingenuè coram dilecto filio Magistro Commissario Officij sanctae Inquisitionis confessus, ac detectus est; illosq; auctoresq; illorum, Nestorium, Theodorum Mopsuestenum, Diodorum Tarsensem Macarium Antiochenum, ceterosq; omnes hereticos, atque heresiarcas ab Ecclesia sancta Romana damnatos, cum eorum haeresibus, & impietatibus abiurauit, damnauit, & anathematizauit. Et quia venerabilis Frater à Nobis efficaciter postulasti, ut tibi errores significaremus, quos in Fide vestra reperissemus, illosq; corrigeremus; paratum quippè te exhibeas cum Archiepiscopis, & Episcopis obedientiae tuae subiectis, ad correctionem recipiendam; iusto, pioque tuo desiderio satisfacere cupientes, ac simul ut adimpleremus praecipuum, quod à Domino in Beati Petri persona accepimus, ut videlicet confirmaremus fratres nostros in fide: mandauimus, cuncta,

cuncta, quæ dilecto filio Adæ Archidiacono tuo ostensa fuerunt de sacrorum Conciliorum Decretis, diligenter describerentur; & in Chaldaum idioma fideliter verterentur; & ad fraternitatem tuam mitterentur. Igitur accipies cum his nostris literis descriptionem errorum, immò blasphemiarum impij Nestorij, ut in Concilio coram Patribus recitatae fuerunt; cuius initium tale est: Petrus Presbyter Alexandriae, Notariorum Primicerius dixit: Habemus præmanibus Reuerendissimi Nestorij blasphemiarum commentarios, &c. Accipies pariter epistolam à Beato Cyrillo Episcopo Alexandrino, atque Synodo Alexandriae congregata, ad Nestorium scriptam; qua fraternè illum erroris sui admonent; atque duodecim capitibus, quid de ineffabili mysterio Incarnationis tenendum Catholicè sit, declarant. Incipit autem sic: Cum Saluator noster apertè pronuntiet, &c. Monuerat Beatus Celestinus Primus, prædecessor noster Nestorium; & de illius salute sollicitus, correctionem eius curandam Beato Cyrillo mandauerat: ea ratione, ut nisi ad præfinitum tempus respuisset; illum auctoritate Apostolica, ab Ecclesiæ communionem separaret. Itaque Cyrillus coacta Alexandriae Synodo; epistolam, cuius exemplum tibi mittimus, scripsit. Sed Nestorius ex admonitione deterior, ac magis contumax, detestabiliores semper euomens blasphemias; grauioribus turbas in Ecclesia excitabat. Quarè Synodus vniuersalis Ephesi conuocatur, cui Cyrillus Viceces Celestini Papæ gerens, auctoritate eius Apostolica præfuit: in qua recognitis, examinatisque erroribus Nestorij, cum ipse noluisse sistere se Concilio; & unanimi Patrum sententia Synodali decreto damnatus fuit: cuius damnationis exemplum tibi quoque mittimus, quod ita incipit: Sancta Synodus dixit: Cum præter cetera, &c. Sed damnato, depositoque Nestorio, atque in exilium ad Libyæ desertam deportato; scriptisque suis ubique locorum concrematis; nihilominus ignis hæreseos extinctus omnino nõ est; sed flamma tantum compressa, quæ longè, latèque diffusa erat. Nam scintille unde hoc incendium initium habuerat, latitantes permanserant: scripta nempe Theodori Episcopi Mopsuesteni, qui Nestorij magister extiterat. Neque enim à Patribus antea animaduersa fuerant, vel quia non satis vulgata, vel quia Theodorus ob grauissimam pugnam, quam susceperat, atque sustinuerat de mysterio Incarnationis aduersus Apollinaristas, tantam sibi doctrine, ac pietatis famam comparuisset, ut nè dum suspensus non esset, immò verò inter Orthodoxos, grauissimæque Ecclesiæ Patres haberetur. Igitur Hæretici, quod Nestorij nomine amplius profiteri non

A poterant, Theodori auctoritate docere, ac tueri nitebantur. Hinc temporis progressu adeò magna perturbatio exorta est in Ecclesia Dei, ut post Chalcedonensem Synodum, quartam videlicet vniuersalem, iterum sancti Patres coacti fuerint conuenire Constantinopolim ad vniuersale Concilium; in quo Theodori Mopsuesteni dogmata recitata, diligenterq; animaduersa, & examinata, ac demum damnata, & anathematizata fuerunt. Huius autem examinis, atque damnationis exemplum, nec non Fidei sceleratum Symbolum Theodori Mopsuesteni, ex actis eiusdem quintæ Synodi vniuersalis descriptum tibi mittimus, cuius initium est: Sancta Synodus dixit: Ad longum tempus extensis quæ de Theodoro mouentur, qui Mopsuestenæ Sanctæ Ecclesiæ fuit Episcopus, &c. Quibus omnibus existimauimus, fore ut satis innotescere fraternitati tue possent errores, qui cum Nestorio, atque Theodoro Mopsuesteno vobis communes sunt: & quàm execrabile, atque Catholica Fidei contrarium sit, negare Beatissimam, semperq; Virginem Mariam esse verè matrem Dei; & in Christo duas personas ponere. Pari pacto tibi mittimus Decretum sextæ Synodi vniuersalis Constantinopoli celebratæ; quo sancti Patres actione decima octaua desinuerunt, eadem ratione confitendum esse duas in Christo esse voluntates, atque operationes, quæ credimus, duas esse naturas, in vna eius radiantibus subsistentia; nec vlli licere aliam Fidem profiteri, aut docere. Incipit autem: Præfens sancta, & vniuersalis Synodus, fideliter suscipiens, &c. Ex quo non tantum quid Catholicè credendum sit, intelliges; verum etiam cognosces, quàm grauius peccent, qui importunis interpretationibus contrariam sententiam, damnatamq; impietatem tueri student. Postremo mittimus tibi Decretum à felicitis recordationis Eugenio Quarto etiam prædecessore nostro, in Synodo vniuersali Florentina factum, de processione Spiritus sancti; cuius initium est: Eugenius Episcopus seruus seruatorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam, Latentur cæli, &c. Apertè in hoc Eugenj Decreto videbis, omnes pariter Latine, & Græca Ecclesiæ Patres confessos fuisse, Spiritum sanctum à Patre, & Filio, tanquam ab vno principio procedere: & quamuis Græci à Patre per Filium procedere Spiritum sanctum dicant, non ob id tamen, qui rectè sentiunt, processionem hanc aliter, quàm ab vtroque equaliter intelligunt. Nullo autem modo dicendum, Spiritum sanctum à Patre solo procedere; hoc enim hæreticum, atque damnatum est. Ideo sancta Romana Ecclesia, omnium aliorum Mater, & Magistra, diuinitus illustrata; ad euitandam omnem suspi-

Disput. cap. viij. pag. 65.

Disput. cap. viij. pag. 69. b.

Disput. cap. viij. pag. 79.

Isti errores inueniuntur cap. 11. pag. 95.

Disput. cap. 20. pag. 159.

Post Epilegum pag. 188.

cionem huius impietatis, opportunè declaraturam eiusmodi processionem; non addens, sed exponens, posuit in Symbolo illud: Filioq; procedit. De incomprehensibilibus igitur mysterijs salutiferæ Incarnationis Verbi Dei, atque æterna processionis Spiritus sancti, sic definitum fuit à Sanctis Patribus; & ita credat, oportet, quicumque profitetur Catholicam Fidem. Declarationes, expositiones, conciliationes omnes, quæ vel contrarias sententias defendunt, vel eas ad sensum Orthodoxæ veritatis redigere conantur; non modò vane, ac superflua; sed damnatae, ac reprobatae. Sunt enim hereticorum commenta, quibus eorum impietatem, quam profiteri amplius manifestam non poterant; fucata defendere conabantur. Nam sectatores Nestorij nefaria eius dogmata, ex commentarijs, ut diximus, Theodori Mopsuesteni, à quo virus perditissima hæresis hauserat; & ex his, quæ ab eius fautoribus contra Beatum Cyrillum, sanctamque Ephesinam Synodum scripta fuerunt; callidè instaurare, atque in vulgus serere studuerunt. Unde magna Orientis pars postmodum infecta fuit, præcipuè Chaldei, qui hac de causa deinceps Nestoriani dicti sunt. Propterea monemus fraternitatem tuam, atque efficacissimè hortamur, ut Theodori Mopsuesteni scripta, pariterque Diodori Tarsensis, qui cum eo pessimè sentiebat; lethalis huius messis infauusta semina, si, ut accepimus, apud vos reperiantur; delere, effringere, penitusque ex vestra natione exterminare omninò studeas. Quippè Theodorus tanquam hereticus, ac pessimæ doctrinae auctor, à Sanctis Patribus in quinta vniuersali Synodo, ut videre poteris, secunda videlicet Constantinopolitana, damnatus est. Remoto autem hoc obstaculo, facillè ut confidimus, cooperante diuina gratia, Catholicam veritatem contra aduersariorum mendacia tueberis, præsidio auctoritatis sanctorum vniuersalium Conciliorum, quorum decreta tibi mittimus. Quibus sicut fraternitatem tuam, ceterosque venerabiles Fratres Archiepiscopos, & Episcopos, atque eruditores Monachos, & Sacerdotes vestre nationis instruere aduersus hereticos curauimus; ita & reliquorum necessitati, quantum cum Domino possumus, consulere cupientes; quamplurimos libellos professionis Catholicæ Fidei, & Christianæ doctrinæ typis Arabicis excusos, eidem Adæ Archidiacono tuo, perferendos ad vos dedimus. Abundè satisfecisse nos hæcenus tuo desiderio credimus, venerabilis, ac dilectissime frater. Habes namque à Nobis certissimam doctrinam Catholicæ Fidei, & firmissima fundamenta, quibus ipsa nititur. Docere igitur tuos veritatem, aduersariorum mendacia, atque malitiam redarguere sufficien-

A ter poteris. Reliquum modo est, ut eodem zelo, quo veritatem cognoscere concupiuisti, cures, nitaris, efficias, ut ipsam nunc vobis declaratam, & patefactam, ceteri quoque recipiant. Nos autem alacri animo pios labores, atque conatus tuos in propagatione Orthodoxæ Fidei semper adiuuabimus: & quò maiores progressus vestros in recta doctrina audierimus, eò magis prompti, ac parati erimus ad nostrum auxilium vobis subministrandum; sicut Archidiacono tuo vberius declarauimus. A quo particulam salutiferi ligni sanctissimæ Crucis Domini nostri, inclusam parua Cruce aurea, ornata lapidibus cælestis coloris, in maioris Crucis formam; atq; librum sanctorum Euangeliorum, Arabico idiomate typis excusum; & cum his argenteum calicem, & patenam, atque thiarum, ac vestes Pontificales pro solemnibus celebrationibus incrementi sacrificij, diuinorumque officiorum; nec non duos alios libros iisdem characteribus Arabicis impressos, vtilis ad medicinæ corporalis doctrinam, & ad intellectus acumen augendum: nam fore illos tibi valdè gratos, ipse communis noster filius Adam Nobis ostendit. Quæ omnia fraternitati tuæ ex benedictionibus sancti Petri mittimus; ut signum aliquod à Nobis habeas sinceræ, ac perfectæ dilectionis, qua te in visceribus Christi complexi sumus. Quem tuum Archidiaconum valdè tibi commendamus; & pro peculiari nostro in eum amore, tanquam filium Nobis valdè charum, ut præcipuè diligas, desideramus. Toto enim tempore, quo apud Nos mansit, piè admodum vixit; monastica vite suæ institutam religiosè obseruauit, zelum veritatis agnoscendæ eximium prætulit; assiduus in expeditione negotij sibi à te commissi, fuit; in exponendis vestris de Fide opinionibus diligens, & accuratus, sed minimè periuicax; in recipienda vestrorum errorum correctione docilis, atque morigerus: demum ita se in omnibus gessit, ut merito beneuolentiam omnium, qui aliqua de causa cum eo egerunt, sibi conciliauerit. Quare si rem Nobis gratissimam facere desideras, virtutem, & probitatem ipsius, omni honorificentia maiori, qua poteris, nostra causa augebis, non enim dubitamus, quin optimè collocaueris quicquid honoris, ac dignitatis in eum contuleris; ac præterea debitum laboribus suis tam magnis, tamq; laudabilibus præmium tribues, quod maximè desideramus. Deum misericordiarum, ac Patrem luminum oramus, ut opus, quod ineffabilis sua clementia cepit in te; perficere per humilitatis nostræ ministerium, ad sanctissimi nominis sui gloriam, ac vestrarum animarum salutem dignetur: & ex intimis nostri cordis visceribus tibi, dilectisq; filijs nationis vestre, qui Fidei Catholicæ

tholica notitiam verè, & ex animo concupiscunt; benedictionem nostram Apostolicam impartimur. Datum Romæ apud S. Petrum, sub Anulo Piscatoris, die sanctissime Annuntiationis B. Virginis Mariæ. viij. Kalendas Aprilis, 1614. Pontificatus Nostri Anno nono.

Petrus Stroza.

ILLVSTRISS. DOMINO
PETRO STROZAE
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
A SECRETIS.

Frater Thomas Nouariensis. S.P.D.

QVONIAM ex qua die Babylonem contendens, profectus sum Aleppo, hæc prima se mihi dat occasio, cum testificandi mecum per literas in Dominationem vestram Illustrissimam officium, & obsequium, tum de Patriarcha Babylonico certior em eam faciendi, nunc opportuna ferente commoditate, simul cum leto nuntio breuiter suorum laborum fructus, & quasi carptum proferam, quod temporum angustie, & iam T abellarij preseflinum iter ita flagitent.

Cum ergo anno proximo elapso 16. Kalendas Ianuarij Aleppo discessissem, 10. Kalendas Ian. Vr Chaldaeorum (Nunc Orsam vocant) propè accessi: quo in itinere P. Petrum Metopscitam, secundo ab illo Patriarcha redeuntem offendi, à quo cum post mutuam salutationem, vbi nam esset Patriarcha, quæ erem; vbi Timotheus, & quo se modo res haberet: versari eos respondit Merdinum propè in deserti illius cænobio, quod Mar Bettican vocitant: tum, i porro inquit, lepus te certò manet. Ego me leporum captadorum non venisse subijcio, nec tui ipsorum rebus me implicarem, sed Chaldaice lingue, cuius eram percupidus, ediscende gratia, i. subiungit ille, certò lepus te manet: si ita est, inquam ego facilius capietur: certè quicquid erit, officio canum sum gemur, tum discedentes, atque amicè officia mutua offerentes, quisque iter captum carpit.

Ipsò Natali Christi Domini Orsa profecti, et post aliquot dies Merdinum versus ire coacti, et quos commemoravi supra inuiseremus, multa vadosa loca non sine presenti periculo, diuina freti ope, pratergressus, post laboriosum dierum 14. iter Patriarcham adij, & ab illo, atque à D. Gabriele Decano Archiepiscoporum humaniter exceptus sum; cum diceret Patriarcha, dolere sibi non parum, quod eo in loco tum essemus, in quo non posset lautius, & commodius hospitem excipere. Pro-

Afectus erat ijs diebus D. Timotheus, ut dies Domini Natalitios cum grege suo duceret. Interea Patriarcha Priorem cænobij, ut Eliam accerseret, miserat, quem expectabat, etiam ut cum illo Natalem Christi suo more celebraret: sed intercluserant niues aditum. Itaque soli, dies illos festos egimus, & ego singulos suis munusculis donavi, Patriarcham præcipuo anulo aureo, elegantiarum arte perfectò, & in modum Crucis lapillis pretiosis distincto; Dominum etiam Gabrielem suo, sed pretio minori. Quicquid per hos dies debebamus, & lati, cum ecce 22. Ianuarij presentis anni, Merdini gubernator ad istud Monasterium Ianissarium, qui me, & Patriarcham iunctos in carcerem rapiat, mittit. Ego tum diuino quodam fauore eram in sylua, cum irrupit barbarus, cuius mentem cum seruus meus Franciscus turcica lingua intellexisset, monuissetque de periculo, nocte in tempesta, in vetera quadam antra abscondi me me, ibique sex dies egi: Patriarcha sequenti die à truculento milite in custodiam pedes inhumanè ductus est. Sex illi dies fluxerant, cum aduentat ille tandem expectatus Elias, cum duobus Archiepiscopis, Sacerdotibus aliquot, & Monachis, quorum causa antris eductus, cum ad salutandum eos venissem, ille me incredibili amoris significatione prosecutus, una cum alijs ad carnam tui coegit; & post eam cum ad eos qui aderant Archiepiscopos, & Religiosos chaldaicè uerba fecisset, interiorè uelle, quæ nigra tectâ de more Archiepiscopi gentis illius gestat, exuens, mihi donat, utq; indua illam, omnino iubet; Ego inquam Elias ueste hanc Rabbano Thoma dono, ut intelligant omnes, uelle me ijs omnibus obsequi, quæ ille Sanctiss. D.N. Papa nomine imperabit, utq; ita faciatis omnes in primis uolo. In sequenti die Emetum, ut equis suis ueherer, cur auit; vbi Patriarcha expectaremus, qui post multas, & graues arumnas, in pretium deniq; liberationis suæ 60. aureos persoluens, è carcere euasit. Mea qua fors futura fuisset, Deus bonè, si in illos prædones captiuus incidissem?

Vigesimo Ianuarij, Monasterio egressus, ultimo eiusdem mensis Emetum ueni, cuiq; aduentum meum D. Timotheus Archiep. audisset, is cum uniuersis Sacerdotibus, careisq; accensis ad ipsam usq; primū templi uestibulum obuius mihi prodiit, et cum cātu in teplum induxit, actusq; suo more Deo gratijs, osculati omnes manus meas, eundem mihi, quæ Patriarcha postea, nisi quod Crucem, & pastoralem baculum non prætulerunt, honorem detulere. Omnes item Chaldaei, qui Emetum incolunt, uesperis salutandi mei causa domum nostras uenere, & ut manus oscularentur, quorum pars præcipua in cæna mecum fuerunt pro more gentis apparatusissima, cum interim ad singula pocula pias laudes Sanctis-

Sanctissimo Domino Noſtro canerent, eique longam, beatamque vitam apprecarentur. Stantes honoris cauſa, & capitum tegmina magno cum reuerentia argumento deponentes. Denique eò loci, quam comiter habitus audiui demum Patriarcham cum Archiepiſcopis tertio Februarij ad proximum pagum nomine Ceruchiam veniſſe, ac poſt triduum propius ad Aintanur Ciuitatem acceſſiſſe. Hic ille dum ſubiſtit. Elias Ciuitatem adit, & quosdam Turcas amicos ſuos muneribus ornaret. Ego interim qua ratione iſta Elia ſubdi poſſet Eccleſia, animo cogitabam. Ipſe verò de admittendo Patriarcha Babylonico, qui legitimus ipſorum eſſet, deque concordia, & vniione nationis ſue agebat. Simonem Perſam, quòd eſſet in ſummum Pontificem bene affectus, & quòd illius cauſa Templum Hieroſolymis edificaretur; ibi relinquendum exiſtimaui. Magnae ſunt exort. e in hoc negotio, & impeditae difficultates; primorum tamen eò inclinauit animus, & ſententia, vt Patriarcha acceptaretur. Reſtiterunt quatuor Sacerdotes duntaxat, quorum pertinacia indignatus Elias, ad Patriarcham proximè ſequenti lucredit, comminatus, niſi Patriarcham admitterent, eos ſeſe Archiepiſcopo priuaturum, deſerturumque, vt erant promeriti. Quare ſtatim propoſita etiã anathematis, niſi parerent, pena, Archiepiſcopo mandat, conſeſtim excedat inde. quod ille cum ſeciſſet, magni facti ſunt motus animorum; & diuerſi inter eos, qui perſtabant in excludendo Patriarcha obſtinati; & eos, qui Templi cauſa Hieroſolymitani, & Timothei, quem ſummus Pontifex miſerat, gratia, excipiendum dicebant. Ego cum ex ea diſſentione, ne quid grauius exoriretur, & vehementer timerem, præcipuum è Sacerdotibus accerſitum ad me ſum hortatus, vt quoniam Pontificem venerarentur; quem idem ſummus Pontifex ad eòdem mittebat, ipſi ne aſpernarentur. Tum diſcedens, ad Patriarcham quamprimùm contuli; quo diſceſſu illi territi, & ne ego quoque ipſorum diſcordia offenderer, veriti id demum eſſecerunt, vt duodecim illi omnes Presbyteri cum Elia de ſuo Patriarcha admittendo, tabellis etiam conſignatis conſentirent, ea conditione, vt proximo Septembri Hieroſolymitana illa fabrica, & Mo-naſterium item, cui edificando emendum ſolum deſtinant, perficiat. Atque ita Patriarcha Ciuitatem eorundem rogatu, cum tribus Archiepiſcopis, & mecum ingreſſus, ſolitis & ritibus, & honoribus ſacram in eadem quoque deductus ab ijs eſt.

Sequenti Dominica, quae prima fuit ipſis in Quadrageſima, nobis ſecunda erat, ſolemni ritu, & pompa admiſſus Patriarcha eſt, faciente Timotheo ſacrum, & Elia concionem habente:

A qua peracta, Pontificali veſte, noſtro more, modoque Patriarcha indutus eſt, indutique eodem more Elias, Ioseph, & Timotheus, totidem enim ornamentis pulcherrimis locupletata Eccleſia illa eſt, primis quidem à Gregorio, ſecundis à Sixto, tertijs à Camera Apoſtolica, quartis à Sanctiſſimo Domino Noſtro. eadem ratione induti Sacerdotes, nec non & Diaconi, omnes ſupplicatione inſtituerunt ſolemne, continentes Patriarcha laudes: qua tranſacta, ſede ſua collocatus ille, manuum oſcula vtriuſque ſexus excepit. Tum quatuor Sacerdotes ſolum attollentes, à primo & ſiſque ingreſſu Templi ad ſummum Altare Patriarcham Cruce, quam manu geſtabat, populum ſignantem, humeris portauere. Sacrum ergo peragitur; & poſtremo Patriarcha, omnem ſexum, & aetatem populi, qui aderat, Sacraſſima corporis Chriſti communione impertit; nec cum ſummo mane hac celebritas cepiſſet, ante ſerum diei completa eſt.

Proximè ſequenti die indieta Synodus, primo Martij, conuenit, in qua poſt ſacras preces, obſeratis Templi portis, ſedente primo loco Patriarcha, aſſidenteque illi à dextris Gabriele, à ſiniſtris Elia, tum ordine ſuo Iosepho, Timotheo, Abrahamo, & quotquot aderant, Elias (cui partes haec demandatae erunt) paucis praefatus, me vniuerſi cætus nomine compellere cepit, peteret, vt quae Sanctiſſimus Dominus Noſter ab ijs peteret, quid fieri vellet, quid imperaret, quid Legato ab ſe ad cum miſo reſponderet, caſſerem, ac explicarem. Tum ego, & monitis Dominationis Veſtrae Illuſtriſſimae, & libello ſummi Pontificis ad Patriarcham conſcripto (cuius exemplum mihi P. Adamus Aleppi reliquerat) inſtructus, expedite ſatiſfecì. Primò ergo ſummum Pontificem in Patriarcham, & vniuerſam eorum nationem amorem, & qua humanitate Legatū eorum ad ſe miſſum excepſſet, expoſui; tum munera publica, ac nominatim ad Patriarcham ab eodem miſſa recensui; ſed praefertim, quòd cum maxime locum promendum, & id beneficij exaggerandum ſcivē, ſingularem fauorem in Templo illo ab ipſis exoptatiſſimo Hieroſolymitano, quò tandiū fuerant orbati, iam conſeſſo; multis amplificauì. Subieci demū habere eos libellum Chaldaica lingua ad ipſos à Sanctiſſimo Domino Noſtro deſtinatum, ex quo quænam ſua ſit Sanctitatis voluntas, & quid ab illis optet, ſiue expectet, facile intelligant. Proferatur ille, Reſpondit Elias, vt hoc ſciamus. Ego ad Timotheum mihi proximum verſus, illum vt exhiberet, ita licè monui; quò ille dicto non nihil, vt viſus eſt, commotus, tu, inquit, articulos Fidei modo propono, libello non eſt opus: Quin libellus à Timotheo, inquam ego, ſummus Pontifex tibi, vt il-

lum solus habeas, seruesque reconditum, haudquaquam dedit, sed ut cum Patriarcha, & Synodo communices. Demum eò res deuenit, ut verbis certaremus quod Elias cum vidisset, Produc, inquit, Codicem illum Timothee, bene monet Thomas, Nosque Sanctissimo Pontifici, nisi libellum videamus, haud respondebimus. Et inter illos quoque rixa verborum, quam meridiana orationis tempus dissoluit, cæteris enim cum ea sententia, ut libellus palam legeretur, dimissus est.

Urgebat proxima die Patriarcha, ut libellum proferendum curarem, ego demisse respondi, posse illum facilius Timotheum, utpote sibi subditum, ad officium cogere. Enimvero non ignoras, inquit, Timotheum Ciuibus Emetianis charum esse, cui si molestiam ullam facessam, illi, qui me in Patriarcham suum nuper adsciuerè, per quam facile turbarum aliquid, & tumultus ciebunt. Sanè Patriarcha vir est antiqua probitatis, integer vite, iniuriarum patiens, modestique animi, & minime fucati. Timotheus libellum detinebat & munera; an quia Emeti promiserat se illa Ecclesie daturum, si in Archiepiscopum ab ea deligeretur, vel ut Hierosolymam deferat, vel etiam ut retineat sibi, prorsus ignoro. Ego quidem atrocius in illum eo die presens ipse sum inuectus, quibus etiã minas grauissimas addidi, quanquam possem grauiorè; cum plus illi mali, quam quod minabar, inferre possem. Quare ille commotus, ac sibi timens, presertim cum ad eam obiurgationem meam alia non leuior accesserit Elie viri planè prudentissimi, cuique Timotheus Archidiaconum suum, legationem ad Pontificem, Archiepiscopatum Emetianum, & alia debet quã plurima: is, ut mihi satisfaceret, ad me adiit, veniaque petita, facturum se quicquid ego imperarem, recepit. Tum post amplexus mutuos, ego omnes illi officij, atque amoris partes obtuli, tantum Patriarche mandata Pontificis ex libella traderet, ne res capta perturbaretur.

Itaque luce proxima, tertio Martij, cum post orationem solito more in Templo consedissemus, ego de unione animorum, atque amore cepti maxima cum omnium voluptate dicere: Timotheo presertim placuit Oratio, cuius ego diligentiam in exequendis Romæ bonis partibus Legati Patrie suæ, & Patriarche plurimum commendauimus. Inde ad articulos fidei proponendos oportune delabor. Ut intelligam, inquam ego, qui Oratoris munus cum fide sustinere vehementer cupio, num vos ijs omnibus, quæ vester ad Pontificem Nuntius detulit, plene consentatis; ita exordiar. Creditis ne Illustrissimi, ac Reuerendissimi Patres Romanam Petri sedem,

A in qua in presentiarum Paulus Quintus Pontifex Maximus sedet, supremam esse Christianarum omnium; cuius auctoritas tanta sit, ut quicquid in terris ligauerit, ligatum sit & in cælis; & quicquid in terra soluerit, & in cælis solutum sit; cuique alie omnes obedientes esse debeant? Omnes aperto capite dixere, Naam, idest, ita, cuius in argumentum ipsi libros aliquot suos, in quibus hæc omnia continentur, proferre parati erant. Quæro ego, benedicitis ne vos cuiunque illa benedicit? & cui maledicit, maledicitis? Respondent, etiam, ijsdem verbis. Vos quicquid illa de fide Christi Domini docet, & acceptat, docetis, & acceptatis? ita inquirunt. Benè habet, inquam ego, hæc generatim proposita sunt. Nunc speciatim quedam distinctè inquiramus. Vos duas in Christo personas, an sicut Ecclesia Catholica credit, unam duntaxat admittitis? Nobis, respondit Elias, re vera hæc in parte imponitur, quasi duas in Christo personas esse dicamus; hoc enim fuit heresis Nestorij, non Theodori. Quamobrè nos unã, inquit, tantum personam in Christo Domino credimus. Cumque dum prolixius rem ille totam explicat, ad vocem, Parsopa, ventum fuisset, statuit, eam verbo Chnum, quod arabicè personam significat, respondere; nec esse Chnumain, quod duas denotat personas; sed tantum unam. Inde ad gloriose Virginis vere Matris Dei rationem venimus, & Elias aperto capite, stansq; magna dicendi vi, motusque animi, Audi, inquit, Rabban Thoma; Nos hic confirmamus, credimusque ea omnia, & ijs subscribimus, quæ Legatus noster Romæ ad Sanctissimi Pape pedes transegit; atque ita ulterius querendi de articulis omnem mihi rationem, & viam interclusit. Tum Timotheus, quod res ipsi tam benè, feliciterque verteret, letus, confestim Pontificis libellum Caldaicè, & Latine conscriptum, offert Patriarche, qui eum osculatus reserans, primò utramque, & quæ initio, & quæ in fine posita est, figuram contemplatur: deinde Pontificis Epistolam, & nonnulla secretò cum perlegisset, postulauit Elias, palam, & publicè, atque voce, ut legeretur. Quare oblatum sibi à Patriarcha cepit ipse, contentèq; legere usque à principio, nonnunquam ad errores Nestorianos interspirando, dicendoque, Stagforlà, idest parcat nobis Deus. Nos non ita credimus. Defatigatus verò legendo, Timotheo tradidit, qui ad Symbolum usque Theodori percurrit. Et cum ego oportunitatem iam esse existimarem, Vnum, Illustrissimi, ac Reuerendissimi Patres, aio, super est, plene ut sit hodie mihi, planeque satisfactum. Quæro ergò, si duo sint, quos inter concordia, & pax sit sancienda, num poterit, qui cum illis gerit

T inimi-

inimicitias, pacis illius arbiter, atque effector esse? Minime gentium, inquit illi; ergo neque Nestorius, inquam ego, nec Theodorus nunc inter nos fœdera pacis, & unionis componere possunt, quos nobis inimicos, atque hostes esse non dubitatis, quos & Christo Domino exosos, & à Sanctis Patribus excommunicationis sententiæ toties subiectos in Concilijs Oecumenicis, & præsertim à Sancta Sede Apostolica per Legatos, qui Synodo aderant, anathematis iudicio damnatos. Bellè, inquit ad hoc Timotheus, me compellans italicè; potuit tunc die Deus Orbem condere, & tamen sex dierum opus esse voluit. Sed Gabriel Episcoporum, qui aderant, antiquissimus simul, & peritissimus. Si hæc docent Nestorius, ac Theodorus, quæ in libello suo notat summus Pontifex, & nos illis diras, inquit, imprecamur; & excommunicationis, si iam illam non non subiissent, pœnam imponimus, ac instigimus. Hæc ille, & similia, tanto animo, ardoreque, ut mihi piarum lacrymarum, ex singulari gaudio copiam de tam felici rerum successu excuteret.

Atque ita statutum est, Sanctissimo Domino Nostro respondendum in hunc modum, se nec ijs erroribus assentiri, nec alijs quibuslibet in fide, quippe qui eandem planè, quam Pontifex omnium Pater, ac Magister in credendo, Christianorum, siue assentiendo, siue dissentiendo præscriberet, legem, ac normam fidei perfectè sequi vellet. Hoc prorsus opus Excelsi, Illustrissime Domine, non verò opis humane. Nec ulla à principio tam felicitis, ac prosperi euentus spes affulgebat. Nunc autem Patriarcha nullum finem facit amplexandi memet singulari charitate, dicendiq; alia se longè maiora, atque ardentius præstituros, nisi metu Turcarum, qui eos fieri dubitant Italos, qui Romane uniuntur Ecclesie, prohiberentur.

Nunc expectatur modò tertia sessio, in qua eorum literæ ad Sanctissimum Dominum Nostrum scribantur, & obsignentur, ad quod illi se se frequentibus inter se consultationibus strenuè, & perfectè exequendum comparant. Ego quidem ut primum conscriptæ erunt, ad Illustrissimam Dominationem Vestram exemplum mittam, ut certius ea cognoscat, quæ nunc paucis, & quasi cursim delibo. Hæc, ut dixi, gesta sunt hac in parte, & Deus scit, quod non mentior.

Hoc postremò non omitam; Eliam, hominem, ut dixi, undequaque præstantissimum, ab Archiepiscopis delectum esse, ut profectus Hierosolymam, extrinsecam Monasterij habitationem coemat. Is secretò mihi dixit, velle se cum diuina ope ire Legatum Romam ad San-

A Etissimum Dominum Nostrum obedientie causa, Patriarchæ nomine, confirmandiq; ea omnia, quæ modo peracta sunt. Quod si ita fiat, cum Elia auctoritas sit apud omnes magni ponderis, & natus quasi pro imperio, spes est, futuram multò faciliorem plebecula culturam, ut ex eorum animis omnes errorum fibræ, & radices penitus (si qui id peritè faciant, erunt) euellantur, & extirpentur. Interea dum ista scriberem, horæ quadrans fermè elapsus est, ex quo Græcus ad me Monachus venit, qui cum mecum græcè, & turcicè, ego cum illo agere arabicè, nec inuicem intelligeremus, per seruum meum cum illo interpretis vice colloquentem, audiri, querere illum, qui sim, quid agam, quid moliar, an non ego ea de causa venerim, ut Nestorianos facerem franchos. Suspicio, speculatorem illum esse, & lingue nostræ non imperitum: iamq; adstat scribenti; & me notat, ac designat oculis, ita ut hæc domo hodie migrandum esse mihi iam constituam. Deus à falsis fratribus eruat me auicula instar laqueos aucupum, & technas fugitantes. Quod ni me Sanctissimus Dominus Noster præsentem eripiat periculo, atque liberet, actum erit. Hoc unum deerat, ut Illustriss. Dominationi Vestra molestiam procreem; sed parcat, obsecro, & condoleat.

Monui Eliam de puerulis pro Collegio, librisque Ammonij, & Sixti Papæ: ille se præstiturum omnia, largè sponondit.

Narrat seruus, audisse se, dum inter illos, ut fit, familiariter agit; cupere eos, ut à Paschate cum Elia Aleppum proficiscar, atque inde ad Hierosolymam; tum illius, quod ante dixi, negotij gratia, tum ut, quod imminet periculum deuitem, atque demum ad illos redeam diutius, & securus commoraturus. Ego me inutilem Iesu Christi seruum scio, & sanctæ Sedis Apostolicæ; sed qualis qualis sum, nihil eorum, quæ mihi ad Domini mei gloriam, & animarum salutem conducibilia videntur esse, omitam unquam: Et si mihi quidem erat in optatis, Monasterium aliquod, in quo linguarum studio liber vacarem: veruntamen fiat voluntas Domini.

Duo sunt, quæ Dominationi Vestra Illustrissime affirmare verè possim. Alterum, Timotheum esse verum, fidelemque Sanctissimi Domini Nostri Papæ Pauli Quinti discipulū, non, ut erat antea Nestorij: quandoquidem in veritate prædicat verbum, & verbum bonum: instat oportunè, & importunè; arguit, obsecrat, increpat in omni patientia, & doctrina; ac ut paucis dicam, ministerium suum implet, nec fructus fert exiguos. Unum hoc optandum esset, ne se rei struenda, & colligenda tam esse audiam

dum significaret. Sed nemo perfectus, nisi solus Deus.

Alerum, quod affirmare ausim, illud est, magnam esse, & singularem huius gentis erga sanctam Sedem Apostolicam pietatem, & propensionem. Quatuor propè annos ipsos in Oriente versatus, cum precipuis huiuscè tractus, & nationibus, & hominibus nonnunquam de fide disputavi: nullus, si Maronitas excipias, populus melius in Pontificem affectus mihi visus est: Et cum tridui ipsorum interesset ieiunio, quod in memoriam illius celebrant, quo Iona predicante Niniuite Deum placarunt, audiui concinentes aleterno choro Emeti inter preces alias plus ceterum versiculis pro Romano Pontifice: à quibus cum quaesivissem, & quid singulis annis tale quid factitarent, facere se dixerunt quotannis idem pro Sede Romana Apostolica, & Romano Pontifice, idemque sæpe alias in celebrioribus huiusmodi temporibus. Ego Deo gratias ago, quod plures, quam putavimus, haberemus amicos. Sanè quam optarem, ut Sanctissimus Dominus Noster aliquem ex ista Curia sua Prælatum huc mitteret, qui veniens ipse in rem præsentem, ut dicitur, agnosceret, & quam sit alba regio isthæc ad messem, si cum animarum cura, etiam corporibus nonnihil adiuventi suppeditari possit.

Nolo Illustrissimæ Dominationi vestræ longiora conscribendo fastidia afferre. Quare cum humili meo delato obsequio, & bonorum omnium à Domino Iesu Christo exoptata illi, & exorata abundantia copia finem facio. Emeto decima Martij, millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Postquam hæc essent edita, vnum ad nos peruenit, nullo pacto, ut credimus, prætereundum. Nos hic apponere audebimus, nihil adhuc ordinem attendendo, modo historia pro viribus sit completa. Igitur Paulus V. Pont. Max. ad animorum salutem, atque Apostolicæ Sedis augmentum incumbens, post has legationes ab Oriente missas, cõstituit binos Sacerdotes è Societate Iesu ad Patriarcham dirigere, ut rei veritatem attingendo, fidenter comprehenderent, num Romæ per legatos exposita, ex mente eiusdem essent. Id onus Patri Ioanni Antonio Marietto, & Patri Petro Metoscitæ est impositum, qui multis periculis, ac laboribus diuino auxilio, liberati, tandem Niniuem deueniunt, hodie Mussol appellatam, in Mesopotamia positam, vbi a Patriarcha humaniter excepti, Pontificis Breue reddentes, longum sermonem cum illo habuerunt, qui etiam ad Pontificem propria manu scriptis litteris, respondit. Romam reuersi,

A atque summo Pontifici a Patriarcha munus offerentes, benigne, atque hilariter fuerunt auditi; nec non verbis charitate plenis laudati, ob negocium nauiter pro Sede Apostolica gestum. His postea Frater Thomas Nouariensis successit, ex sancti Francisci de obseruantia, familia, tunc sui ordinis monachorum Aleppi Gubernator, qui etiam cum Patriarcha coram agens, modo allatam epistolam conscripsit.

B Quarta legatio Regis Voxu ex Iapponis, catechumenis. Hanc solum indicabimus, cum omnia fuscè Scipio Amatus Romanus legati interpres conscripserit. Hæc legatio mense Septembris Romam ingrediens anno 1651. ad eam magna Curruum, & equorum multitudo obuiam occurrit; cum verò Pontificis maximi pedes sunt deosculati, Illustrissimum Cardinalem Burghesium inuiserunt & Sulmonæ Principem: tum in ædes Apostolicas Aræ Cœli Cœnobio adiunctas peregre adornatas venerunt, vbi omnia ministrabantur, quæ poterant ad victum requiri, Pontificis familia semper deseruiente. Post aliquot dies solemnem ingressum præpararunt, velut magnorum Principum, ac Regum legatis concedi est solitum, quem per Vaticanam Portam susceperunt, innumera equitum multitudine, Pontificis, & Cardinalium familijs, ac Romanis Patriijs comitantibus. Quia verò Rex, cuius nomine venerant, salutari aqua non erat expurgatus, sed catechumenus; Consistorium in Aula propè Clementinam habuerunt, ab Aula Regia exclusi, quæ tantum Christianis Principibus asseruatur. Quo factò totum Cardinalium Collegium Regis nomine visitarunt, à quibus etiam ipsi idem humanitatis indicium receperunt. Post septuaginta dies de reditu cogitantes, summus Pontifex pecunias pro itinere ministrando, Arcas sacrarum imaginum plenas tradendo, argentea, & aurea toreumata, coronas, cruces aureas, reliquijs repletas, nec non quamplurima alia tanto Pontifice digna, Genuam triremibus trajeci curauit. Quia verò diligenter de his Scipio Amatus, nihil amplius addemus.

E Sedente Paulo Quinto Pontifice Maximo in Aula contigua Aula Clementina, Cardinalibus pro Consistorio, & alijs publicis actibus destinata, die tertia Nouembris 1655. Vespertinis horis, in Sancta Romana Ecclesiæ Cardinalium consessu, & magna Principis Sulmonæ, & Antistitum, & Prælatorum, nobiliumque virorum frequentia, summo, & celeberrimo comi-

tatu introducti Legati duo Regis Voxu Iaponi, A
Frater Ludouicus Sotelus, &c. et Don Philippus
Franciscus, &c. post solemnem summi Pontificis
adorationem, & beatorum pedum oscula, ab
eodem eximia cum significatione beneuolentiae, &
echaritatis accepti, in locum à designatore præsti-
tum, magna cum modestia secesserunt. Post hæc
allata ab ijs Regis literæ publicè recitantur ex Iap-
ponico in latinum sermonem conuersæ, in hæc uerba.

Apoſtol. Atque
Regis Voxu ad
Paulum V. Pô-
ſt. Max. litteræ.

Magni, & vniuersalis, sanctissimiq; totius or-
bis P. Dñi Papæ Pauli V. pedes cū profunda sū-
missione, & reuerētia osculando Idate Masamune B
ne in Imperio Iaponico Rex Voxij, suppliciter di-
cimus. Cū uenisset P. Fr. Ludouicus Sotelo Ord.
S. Francisci religiosus ad meū Regnum, & in eo
Christianā legem prædicasset, me inuisit, ab eo que
eā audiui, & mysteria multa, quæ de ritu sunt, et
ceremonia Christianorū, aperuit, quæ sanè in cor-
de recondēs, & perscrutans, cognoscens uera esse,
& salubria, suscipere profitēda, nisi me aliqua
negotia deturbaret, & inexcusabiles cause detine-
rent, si tamen pro nunc ego non ualeā, cupio saltē
meas gentes, & subditos populos Christianos fieri;
hoc ut feliciter eueniat, ad me mittas quæso, Bea-
tissime Pater, Religiosus Ord. S. Francisci, qui de
obseruantia nuncupantur; hos enim præcipuè dili-
go, & obseruo; tua uerò Altitudo ipsis amplè con-
cedere non horreat omnes licētias, fauores, et que-
cunq; alia ad id necessaria. Ego autē iam terram
hanc ingressos adiuuare nō desistā, sed in Mona-
stērys edificandis, & in alijs rebus, quibus potero
beneficijs inseruiā, similiterq; expostulo, ut in meo
Regno disponas, gubernes, insituas omnia ea, quæ
ad propagandā sanctam Dei legem uilia tibi fo-
re placuerint: præcipuè, ut in eo instituas, & cres-
quendā magnum Prælatum instanter supplico,
cuius obseruantia, & sollicitudine omnes, qui in eo
habitant, quā primum Christianos fieri non dubi-
to; de ipsius autē expēsis, et redditibus ne quæso an-
xius sis, quia ut copiosè fiat, nostræ sollicitudinis,
& curæ propriū esse uolumus. Cuius rei causa ad
te mitto præfatum Fr. Ludouicum Sotelo legatū
meum, à quo possis de corde meo, quæ tibi uisā fue-
rint sciscitari, optimè namq; nouit, quæ circa præ-
dicta in eo sunt, et hæc, ut effectū habeant ipsi ro-
ganter missō beneuolas aures concedat, & hono-
rem præbeat tua Beatitudo, cui etiam comitabi-
tur quidam nobilis eques domus, qui Faxecura
Rotuyemon nominatur, qui similiter legatus meus
existit, ut ambo mei uices agentes, obsequij, &
obediētie causa ad sanctissimam usque Roma-
nam Curiam peruenientes, tuos beatissimos pedes
pro me osculentur, & si fortè prædictus Pater
Frater Ludouicus Sotelo in uia fuerit uita fun-
ctus quilibet alius ab ipso designatus, ut legatus
à te admittatur tanquam si ipse uiueret.

Cognoui præterea, quod meum à noua Hispa-
nia Regnis, quæ potestati, ac ditioni potentissimi
Regis Hispaniæ Philippi subsunt, non multum
distat; quapropter cum desiderio communicandi
cum ipso, & cum illis Christianorum Regnis, eius
amicitiā exopto; quod equidem sic fore confido,
si tua auctoritas interueniat. precibus humiliter
peto, ut hoc Altitudo tua incipiat, & ad finem
usque perducatur, maximè quia necessaria uia re-
ligiosis à te missis est. Præ omnibus pro me orabis
omnipotentem Deum, ut ad eius amicitiam ua-
leam peruenire. Si uerò in hoc Regno aliqua ui-
deris tuo obsequio, & uoluntati gratiosa, iubeat
Altitudo tua, quoniam, ut uoluntati tuæ respon-
deamus, totis uiribus adimplebimus. Nunc au-
tem licet exigua sint dona, quia tamen ex longin-
qua regione adueniunt, cum reuerentia, & timo-
re, pauca, ex Iapone tibi offero. In omnibus alijs
nos remittimus ad prædictum Patrem Sotelo, &
equitem Rotuyemon, & ea quæ ex parte nostra
tractauerint, ac rata fecerint, ipsa & rata esse
uolumus. Ex Ciuitate, & Curia nostra Fen-
dai, anno decimo octauo ætatis Quecho quarto,
die Lune nona, idest anno salutis millesimo sex-
centesimo tertio decimo. Pridie nonas Octobris.

Cognomen dignitatis,

Mateundayra Mutcunocami.

Nomen, & cognomen Regis.

Idate Masamune.

Dies inscriptionis, ut supra.

Recitatis litteris, & silentio indicto, ipso-
rum Legatorum, & Regis nomine sequens
oratio est habita à R. P. Gregorio Petrochæ
D Mantuano, Ordin. Minorum Obseru.

ORATIO F. GREGORII PETROCHÆ
Mantuani, Ordin. Min. de Obseru.

Zelus pietatis, eò tandem his diebus perue-
nit (Summe Pont.) ut per tuos filios,
ac famulos Christi nomen, & annuncietur in
Gentibus, & Regna fructificet. Dominus, et Sal-
uator noster suum obsequentem, diligentem, &
confitentem Petrum, insigni notione indigitans,
E Beatum, illum uocetenus nominauit. Beatus es
Simon Bariona, cui concordans Ecclesia, & pro
suo Pastore intercedens, dicit; Dominus conseruet
eum, & uiuificet eum, & beatum faciat eum
in terra. Qui fastigium Apostolatus agrè ferunt,
indignantē sedenti in ista Cathedra, sanctissimi
nomen tribuere, te, num beatissimum insciari au-
debunt? Pro sanctitatis appellatione, nosse, pro nūc,
sufficiat, cuius in terris uices geras; pro beatitudi-
nis autem titulo meminisse sat erit, hic quem exci-
pias, quando excipias, quorsum excipias. Idatem
Masamunem, Voxij Regem, intra Iaponem; in
duobus

duobus legatis, Philippo, scilicet Francisco Fa-
 xecura, apud Gentilitios clarissimi nominis, Re-
 gio sanguini coniuncto, Christi milite, & Ludo-
 nico Sotelo, minorita ex obseruantibus, Christi sa-
 cerdote excipis, & excipis tui felicissimi Pontifi-
 catus anno undecimo, & ad sedus reuerentia, be-
 neuolentia, obedientia, ac fidelitatis excipis: Gen-
 tilem quidē Christo, eiusq̄ sponse Rom. Ecclesia
 acquiris, sed Regē, & potentissimū, & voto Chri-
 stianum, Petro, cuius es successor, quā letum, ex
 Gentilibus Corneliū exciperet? Paulo, cuius nomi-
 ne honestaris, quā letum, nosse quod Macedo-
 nes uerbum ueritatis excepissent, & in eo, per-
 secutione quamuis reclamante, persistissent? Dei
 Genitrici, cuius deuotione ferues, quā letū Thar-
 sis, Arabum, Sabaeq̄ Reges, filij sui pedibus obuol-
 utos inspicere? Domino ipsi, cuius Vicariū exer-
 ces, quā letum ex nationibus Regulū, & Cen-
 turionē militē in suam sortem adscribere? non tibi
 letum Regem gentiū exciperet? Pater in filijs lau-
 dabilis, non laudandus B. Franc. in suis hodie fil-
 ijs, quibus tuae beatitudini, tantū letitia adijcitur?
 Seraphicus feruor sub hisce cineribus delitescens, en
 hodie quomodo erumpit in caumata? igneos radios
 exsufflans, exterarum nationum viscera, en quo-
 modo calefecit? Dulci Christianae charitatis in-
 cendio, en quomodo flagrare, fragraq̄ facit? lex
 Domini immaculata, conuertens animas, testi-
 monia sua nimis credibilia reddidit; non ferreis
 uiribus, non aureis illicijs, sed specie sua, & pul-
 chritudine sua: Hū gētium illarum nepharijs le-
 gibus inualuit; his incedens prosperē; processit;
 his regnat; his abhominanda luce, Iotoches, Ca-
 mis, & Amide, cunctorumq̄, Idolorum cultura
 se se opponens, Demonē laceffuit, prostigauit, stra-
 uit: Horum qui astant relatu nunciatur, à prae di-
 Eto Rege, caelesti, ueroq̄ numine aspirante, au-
 ditum per Fr. Ludouicum Sotelum, quem intueris,
 Romanum Catechismum; Christi legē, legem
 perfectae libertatis agnitā, ab omni uitiorum, for-
 diumq̄, seruitute immunem, iugum suauē; onus
 leue, celebratam; Diras illas inhumanae feritatis
 incisuras, quibus in gratiam defunctorum Prin-
 cipum cariores sese exenterare tenebantur, Regia
 auctoritate uetitas, atque damnatas; impieta-
 tem apud Populos ab inmemorabili praeteritarū
 historiarum recordatione inolitam, abolitam;
 Tempia demonum euersa; Matauaximam, hoc
 est phanum insigne pra multis, expurgatum, &
 Christo dedicandum reseruatum: Breui spatio
 octingenta inanum numinum simulachra, com-
 minuta; sacrificales eorum lingua Bonzios nun-
 cupatos, in Christi mancipia conuersos, reluctan-
 tes, Idate ultore, & Faxecura, quem intueris
 executore, trucidatos; Morum prauitates, corru-
 ptelas, asperitates, in bonam frugem mutatas; so-

A lidis edictis fidem iuxta S. Rom. Ecclesiam, ex-
 tra quam non est salus, publicitus commendatā;
 & ut quicumque baptizari uellent, impunē, &
 absq̄ Regis indignatione possent; baptizadis pra-
 mia sunt proposita; baptizatis praecipui Magi-
 stratus collati sunt. Quid amplius à Catechume-
 no? tot praestitit Ezechias. Si sic per Salomonem,
 de ipsius salute nulla nunc lis superesset. Exulto
 sanctissime Pater, in tua Beatitudinis incundi-
 tatibus, non modo, quod Regē excipias, sed quod
 nunc excipias. Duobus mensibus nondum elapsis,
 de tua in Beatū Franciscum (non praeter morem
 tuum, sed supra modū) propensione mirabamur;
 concessisti enim cunctis fidelibus per uniuersum
 orbem, ut 17. die mensis Septembris sacrorum
 Stigmātū Seraphici Patris officium ritu solēni ce-
 lebrari posset: Huius affectus ratio ignorabatur,
 nunc explorata habetur. Par pari referre satagen-
 tis est; quia Franciscus, sacris tuis felicitatibus
 inclinatus, tibi mel, & apem comparauit; fide sci-
 licet Gentium, & earum Regem sine aculeo, tu ei
 gloriā pro gloria retulisti. Triginta tribus abhinc
 C annis ex eisdem plagis ab Occidente, meminimus
 Franciscum Regē Bungenum, Prothasium Regē
 Arimaum, & Bartholomaeum Ormuicē Princi-
 pem, Christo appositos, ad Gregorium XIII. Ora-
 tores misisse, qui tertio anno postquā à Iapponia di-
 scesserant, ad urbē applicuerunt: Urbis rei nouitate,
 & causa pietate, in caelestium deliciarū hortis
 esse uidebatur. Decebat, ut quo tempore Rom.
 Pontificio, Romanus praesidet, ab Oriente earum dē
 plagarum deliciae ingeminarentur. Et si aliquādo
 Roma ciuē suum re fortiter gesta, romanitatē af-
 D secutum, Paulum doctorem gentium habuit, ali-
 quando etiam nobilem, & natiua romanitate, et
 rebus optime gestis, Paulum ductorē gentium ha-
 beret: Viderunt oculi nostri, quā magnifice Do-
 minus ultra Idumaeam extendat calceamentum
 suum. Letare, quia tibi datum est, in hoc calcea-
 mento pedē suauiter admouere. Sed dicet forte ali-
 quis; letandum utiq̄, letandū; sed magis si prius
 baptizatus Rex, nuncios direxisset; letandum, sed
 magis si citius ad Christianam Religionē prope-
 rasset: De primo, non est mecum definire; In mora
 E periculū esse scie; scio non quēlibet esse omnium ho-
 rarum hominē; scio tamen etiam, Arcam Domi-
 ni ex lignis leuigatis edificandam; unū pra alio
 comptiorem leuigationem non postulat? in celan-
 dis pretiosis, studia maiora nonē sunt adhibenda?
 aequē nē porphireticus, ac tyburinus lapis incidi-
 tur? aequēne elaboratum opus in adamante, ut in
 topatio? Elegancia non quādiu, sed quā bene
 sint expolita, primò disquiritur. In re tanti ponde-
 ris, quo maior Catechismus in capite, eō maior
 species, maiorq̄ uenustas in mēbris. Principi in
 summa natandū est aqua, ei non sufficit peritum
 T 3 habe-

haberi, oportet insignitè peritum esse. Eximiam fidei eruditionem in Principe Christiana religio postulat. Hac autem, & ratione, & usu comparatur; persistendo discet Rex alios persistere docere. Nonne solliciti est pro ritu sacrorum omnia parare, ne ad Arā, ut vulgo dicitur, in consultando cunctari contingat? non differt baptizari Idates, baptismum pertasus, sed alto quodam intuitu, in uberiorem segetem agri salutaris. De secundo; tēpestivum laudarē accessum, sed serotinu non miror. Sol omnia lustrans ab Oriente incipit, in Occidente desinit. Bungeni, Arimeis, Omurcij, in capite Iaponicae regionis (nisi me geographia fefellit) ab occasu solis degit; Voxij in alio extremo ab oriente; Christus lux mundi nouo usurus ordine, primos nouissimos, et nouissimos primos, esse uoluit, ac proinde ab illis, ad Voxios festinauit. Lætetur quod 33. annorū curriculo, vidimus Angelū ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui, per suos annunciaſſe Christum Nangasche, ad Occidentalem regionem, & Euāgelium, sanguinis rubrica confirmasse, & nunc, per eosdem suos, annūciari videmus ad Orientale, atq; laudari. A Solis ortu vsq; ad occasū, laudabile nomen Domini. In linteo illo, in quo Apostolorū Cephas, conuertendo Gentiles, mysticis sub enigmatibus inspexit, sacra referente historia, erant volatilia, quadrupedia; & serpentina torae; Volatilia ceteris, quā serpentina mouentur; Draco, licet alatus, nō ita uelociter sicut Aquila prouocat pullos suos. Video per misericordiā Dei, et incōprehensibilia iudicia eius ex remotissimis orbis partibus ad Christū cōuenisse uolatilia: video conuenire serpentina, et ex enigmatibus, quae considero, à fine usq; ad finē ueritas attingit; uix linea mediat; Christus utrumq; iungit, et uterq; polus seruiet uni; Venient, venient ad te sic à meridie, & aquilone, sicut ab Occidente, & Oriente, Reges, & Populi, & puluerem pedum istorum lingent, Syren Amicum nunciat. Totius habitabilis loci, longitudo, octingentarum leucarum describitur latitudo, angusta, supra cētum leucas perparum; fides predicata per longū, est etiam predicata per latum. Processus religionis ab Oriente superat processum eius ab Occidente per centum leucas. Totius Imperij conuersionem uidelet, & letabitur cor tuum. Quamuis autem in negotio salutis prae propria nulla sit cura, dicā tamen, venire nunc Idate, in meditullio dierū suorum, id est annorū 49. Dei inscrutabili cōsilio, in hac enim mensura perfecta atatis, apud suos, (si tibi sapientes uidentur) non uidebitur, (nisi temerè) eius conuersio animi esse in re Christiana non exercitati, non abiecti; qua censura primi fideles ab infidelibus despiciebantur. Regis ad exemplū Regnum uniuersum, ipsum Iaponicū Imperium componendum, spero, Multa prudentie Principe

A esse Idate, inter regni suppressae discordiae insinuāt; strenuissimum Ducem, bella gloriose peracta; Ditiſſimum, octuaginta millium armatorum continuata, & quotidiana stipendia; Felicissimum, subditorum, ac finitimorum beneuolentia; Potentissimum, vincula duplicis coniugij, cū filio, scilicet, ac filia summi Iaponiorum Imperatoris: quo fit (& ad postremum dicendorū attinet) ut eū eò libentius excipias, teq; beatissimum orbi uniuerso demonstras. Quorsum enim ad te mittit? quorsū excipi postulat? forte, ut ingruente necessitate, illum subsidiarijs copijs adiuues? Ut hostium eius insolentes impetus cohibeas? ut sua ditioni rebelles compeſcas? Regium suum (audite Patres purpurei) Regium suū diadema, sceptrum, amictū, sacris his pedibus Idates inclinat. Sacrum (si fieri potest mecū à lachrymis temperatè) sacrum regenerationis lauacrū ibi proficere petit; benedictiones in spiritualibus deposcit, sua viscera maternis uisceribus S. R. E. & Paternis Rom. Pontificis iungi exoptat; Christū in Paulo V. & Paulum V. in Christo genuflexus, & pronus adorat. Regularem propterea ad te venire rogauit, & Principem sibi subiectum, iuxta cor suum misit, nondū quidem tunc baptizatum, sed in itinere baptizandum, prout 17. Februarij, praesentis anni, Madriti coram Catholica Maestrate, solemniter baptizatus est; ut eius nunciij spiritu pleni, spiritum redolerent, spiritu eructarent, spiritualia requirerēt, spiritualia referrent. Auis ex Auis; qualis futuris sit Idates Christianus; Idates Catechumenus indicat. In catechizandis rudibus regula fuit Beati Augustini ad suum Deo gratias primitus explorandam accedentis intentionem, scilicet ne, an ex corde, spiritu, an leuitate accedat: Qualis intentio Idatis? intentio pietatis: Rex enim iste à 12. annis cepit Christo affici; à 4. in Christo reficci; breui curriculo multū profecit; Christianos excipiens, factus est eorū hospes; Ex hospite, amicus ex amico, discipulus; ex discipulo tutor; ex tutore, propagator; ex propagatore, norma, & exemplar Principibus Iaponicis ad Christum aduendum. Apud Principem sibi proximum, qui Christianos in suo principatu admissos, uix patiebatur, accidit ut ille se ab eis lesū censeret; qui tanta indignatione in eos efforbuit, ut mille cum octingētis in carcere simul haberet, morti destinatos; ex quibus aliqui ad securim, aliqui ad spondium adducebantur. Sacerdos uero, & Concionatores ad ambuſtionem. Una dierū maximus numerus horū, et illorū expectabatur ad necē. Iam rogus paratus, iā imminente spectaculo popularis multitudo conuenerat, iā flāma uorax ad pabulū extorquebat; Idate, ei cōscius; ab auctore martyrij sola in Christū pietate, omnium animas sibi donari poposcit, obtinuit, eripuit, nō Christo, sed morti, octa
supra

supra viginti exceptis, quos Dei sapientia, ut eque fortiter ac suaviter sua disponderet, perignem, & gladium sibi in odorem suavitatis assumpsit. Nec propterea illum à grauioribus pietatis argumentis, non dum suscepta regeneratio, frigsere, non tepescere permisit. Sed cum Anglorum Bataurorumq; oratores, ad Iaponicum Imperatorem eius amicitiam postulantes, accessissent, sancte huius sedis beatitudinem inuadentes, inuidentes ei saltem, insidiantes, aduersantes; Idates Imperatore admonet solam Romanam Ecclesiam esse Christi legitimam uxorem, non habentem maculam, neque rugam; cuius consilio illis dimissis, ad incundam societate, cum Philippo Hispaniarum Rege catholico, huius matris legitimo filio, desectere maluit. consequentia vestro iudicio, Patres amplissimi, conijcienda relinquo. Roma cogitandum tibi qualis fueris; qualis sis. S. Leonem tantisper audiamus; Quae eras magistra erroris, facta es discipula veritatis: Datur ne aliquid apponere? Quae eras discipula veritatis, facta es Magistra & mater veritatis; Columna, firmamentum fidei: Iaponia in errore tibi soror, in veritate fit tibi obsequissima famula: fiat, eia, fiat dilecti filia. Huc usque zelus pietatis apud Iapones peruenit: Hucusq; apud nos peruenire uideamus, ut Idatem Regem catechumenorum tuorum numero agreges. Optimum, Maximum, summum, sanctissimum te confitemur, beatissimum ex eo quem excipis, quando excipis, & quorsu excipis uix indicare potui; contristor linguam meam, cordi meo non sufficere, tuam beatitudinem penè à limine venerari potui. Prospice tuis supplicibus Mundi Redemptor, qui Ecclesiam tuam B. Francisci meritis fetu noua prole amplificas, famulum tuum Idatem, quem Voxijs Regem praesse uoluit: inter filios adoptionis adscribe, & Apostolicum tuum Paulum, quem Pastorem Ecclesiae tuae praesse uoluit, fac semper praesse feliciter, conserva eum, beatus facias eum in terra; beatum facturus in Coelis, et sicut in dimidio militaris clamidis festiuus, et felix aliquando dixisti, Martinus ad huc catechumenus, hac me veste contexit; Ita in Regia huius, quem suscipis, clamide, per Paulum tuum festiuè, ac feliciter dicere audiamus. Idates ad huc catechumenus hac me gloria superuestiuit, &c.

Ad hanc orationem à Reuerendis. D. Petro Stroza, summi Pontificis nomine, in haec verba responsum est.

PETRI STROZAE S. D. N. SECRET. Apostol. Domestici responso.

Iucundissimum S. D. N. nuncium attulisti, oratores, pie, ac religiose Dei sacerdot. Ludouice, & Eques generose Philippe Faxecura Idatè Masamunè Regem Voxij, cuius tã latum inter Iaponicos Imperium, tã ample, ac ualide copia, atq; uires, adeo firma praesidia, cum ex continuo,

A expeditoq; belli apparatu, tum ex arctissimo, ac duplici cum summo Iaponie Rege affinitatis vinculo; succensum diuini amoris ardore, christianam fidem recepisse, & ad huc catechumenum, fidei propagationem, uerumq; Dei cultum apud suos summo zelo curauisse, ac uos eadè de causa ad S. Apost. Sedem legauisse. Gaudet summopere sanctitas sua, & Deo gratias ingentes agit, quod ministerij sui Apost. tempore, Christi Domini Euangelium feliciter audiri in orientalibus Iaponie partibus cepit, eiusq; rei Nuncium allatum esse trigesimo tertio anno postquã ex occidentalibus illius ampl. Insule regionibus primi Christianorum ad summum Pontificem legati Nauem conscenderunt.

Quasi uero spes, quae affulserat absolucendi per totum terrarum orbem praedicationis euangelicae circulum, adimpleri, ac perfici debuerit mysteriosa annorum periodo, qua humani generis Redemptor in terris peregrinari dignatus est.

Diuina igitur misericordia fretus S. D. N. utiq; sperat, Regem Idatem quantocys candidam ex fonte sacri baptismatis vestem sumpturum, sicut ad eius animae salutem illum efficacissime hortatur.

C Quae fiducia amantiissime recipit unã cum his uenerabilibus fratribus suis S. R. E. Car. hanc eius pie uoluntatis declarationem, delatũq; per uos sibi, ac S. Apost. sedi obsequium, ac uenerationem.

Et Deum toto cordis affectu precatur, ut per immensam eius bonitatem perficiat, quod per ineffabilem suam clementiam in Rege Idate incepit, nihil & ipse interea praetermissurus, ut quantum cum Dño fieri poterit, ipsius Regis pijs, ac iustis desiderijs satisfaciatur, subiectorumq; ei populorum spirituali solatio opportune prospiciatur. Sic me uobis respon. ius.

D Post haec denuò legati accesserunt pedes sanct. iterum osculaturi, quibus reuerenter & deuote osculatis Pont. benignè eos excepit, praecepitq; ut sub. tus Baldachinum, et supra scabellum, in quo sedes Pont. existerat ad dextrum latus persisterent, do nec Religiosi Comites praefati Reuerendiss. Patr. Ludouici Soteli Legati, ac omnes de familia excellentissimi Domini secularis Legati singillatim numero uiginti quinque beatissimos Domini Nostri pedes oscularentur. Quo factò, Pontifex stola dimissa, Legatis beneuolè inspectis, benedictionem largitus, in Palatio se recepit, & Legati sacrum Cardinalium Collegium uenerantes, ac singula singulis deuota oscula praebentes hilariter, ac magno pietatis affectu ab ipsis excepti, honoratque fuerunt. Deinde deposito regio indumento, magno cum comitatu, & uniuersali congratulatione Ecclesiam Principis Apostolorum ingressi, ibi singulari pietate, ac deuotione Deo gratias agentes, Beatorum Apostolorum Petri, et Pauli sacra corpora uenerati, ad Conuentum Araeli, cum eodem comitatu regressi sunt.

E

Hic

Hic

*Alia legationes
ad Paulum V.
Pontif. Max.*

Hic possent addi Sultani Saguar, vulgo Prete Gianni, Aethiopiae Regis legationes; Iaponensium Christianorum, Armeniae Patriarchae Don Melchisedechi; atque adeo aliorum; sed quia ad viuum depictae in Regia Quirinalis Aula Apostolici Palatii cernuntur, celeberrimo Sacello coniuncta, per Paulum Quintum Pontificem Maximum, à fundamentis magnificè constructo, opere tectorio, auro, atque magni precij lapidibus exornato, praetermittere decreuimus; solum pauca ad Aulam, & Sacellum spectantia attingentes. Igitur per amplo, atque nobili atrio excepti, insignem scalam ascendimus in duas partes distinctam, & quidem vna ad Septentrionem, altera ad Orientem ducit, nimirum ad Regiae Aulae portas, in quarum medio Pauli Quinti insignia se offerunt, his verbis in marmore exculptis.

PAVLVS QVINTVS PONT. MAX.
SACELLVM PONTIFICIVM
EXTRVXIT.

PALATIVM AVXIT, ET IN
MELIOREM FORMAM
REDEGIT.

ANNO DOMINI M. DCXV.
PONT. SVI XI.

Huius Aulae pauimentum ex varijs coloris marmoribus mirificè compactum existit, cui laquearia ex auro ornata cum Pontificis insignibus correspondent. Sub laquearibus pernobilis zona renidet pluribus historijs expressis; sed praesertim octo legationibus ad Paulum Quintum è remotissimis gentibus missis, velut antea indicauimus. In externa Sacelli facie binæ insignes portæ ex varijs marmoribus adsunt. Quarum vna perpetuò clausa, altera ad ipsum deducit. Supra Zophorum in lydio lapide, hæc aurea verba legimus.

PAVLVS QVINTVS PONT. MAX.
ANN. SAL. M. DCXVI.
PONT. SVI XII.

Supra coronam Christus cernitur Apostolis pedes lauans ex cælato marmore, insigni arte exculptis. Fastigio bini Angeli insident, quibus Pontificis insignia nituntur. Sacelli interna, etiã portâ habent diuersis marmoribus ornata, ad visum pulcherrimâ Apici corona succedit auro illustris, vndiq; Sacellum circundans, cui ex tectorio quadratû inhæret talia in marmore impressa gestans.

PAVLVS QVINTVS PONTIFEX
MAXIMVS
SACELLVM IN HONOREM
ASSVMPTIONIS

A BEATÆ MARIE VIRGINIS
D I C A V I T.
ANNO DOMINI M. DC XVI.
PONT. SVI XII.

Super quadratum Pauli Quinti Pontificis Maximi insignia videmus Angelorum in medio, marmoribus formata. Sacellum vnicam nauim continet ad 180. palmorum longitudinem, sexaginta verò ad latitudinem. Super coronam septem fenestras Orientem; totidem Occidentem respiciunt, mira arte disposita, varijsque historijs ex cælato tectorio condita. E spatio inter fenestras comprehenso Parastadæ se attollunt fornicè componentes, quem inaurata tectoria egregiè digesta, diuersis figuris exornant. mediû Pauli Quinti insignia complent. Pauimentum distincti coloris marmora consternunt Pauli V. cû insignibus. Tali sacello clathri præeunt, inferiori parte ex pulcherrimis, ac præcellentibus lapidibus, superioribus, ex ære constructi; atque octo columnis interstincti ex lapide portafancta; quos basæ, ac capitella deaurato ære formata determinant. Super hæc cymatium se effert ex pario marmore, cum zophoro, lydio lapide, composito, vbi sunt talia verba insculpta.

PAVLVS V. PONT. MAX. ANNO
M. DC XVI. PONTIF. SVI XII.

Zophorû corona insequitur ex albo marmore, cui septem candelabra nituntur Papali Cappellæ deferuentia. In cancellorum medio ostium ex cineritio marmore existit.

D A dextro ingressus latere, musicae chorum cernimus cum cancellis, Parastadis, & Zophoro, varij coloris lapidibus mirificè ornatum. Post hæc Cardinalium sedilia occurrunt ambulacrû formantia. Vterius gradus apparent, qui ad Aram, & Pontificium thronum deducunt. Super Aram fenestra adest meridiè respiciens. Dexterò Aræ cornu Pontificis folium, atque thronum videmus. Sinistro verò Ianuam ad Sacrarium ducentem.

E DESACELLI SACRARIO

Caput XII.

QVARTA sacelli parte interna explicata, minus sacrarium prætereundum videtur, praesertim ob eximia in illo contenta, admirabile. Ab Aræ maximæ dextera ad ipsum proceditur, quod perpulchrum Altare in se retinet alabastritis column-